

MUZAFFER ALTINTAŞ İMAM HATİP ORTAOKULU

AİLE OKULU PROJESİ

AKRAN İLİŞKİLERİ

Akran Zorbalığı

Akran: Yaş, meslek, toplumsal durum vb. bakımından birbirine eşit olanlardan her biri.

Akran İlişkileri: Yaş grupları yakın olan insanların ve grupların olumlu olumsuz fiziki, sözlü, duygusal, sosyal ilişkileri ve iletişimlerinin bütünü.

Zorba kavramı Türk Dil Kurumu (2017) sözlüğüne göre “Gücüne güvenerek hükmü altında bulunanlara söz hakkı ve davranış özgürlüğü tanımayan (kimse), müstebit, mütegalibe, despot, diktatör” ifadeleriyle açıklanmaktadır.

Zorbalık

Zorbalık daha güçlü kişi ya da kişiler tarafından daha az güçlü kişiye uygulanan, tekrar eden psikolojik ya da fiziksel eziyet şeklinde nitelendirilebilir.

Zorba ise elinde bulundurduğu güç ile diğer insanlara baskı uygulayan kimse olarak tanımlanabilir. Bu sebeple zorbalık, bir bireyin diğer birey üzerinde baskı kurması olarak açıklanabilir.

Zorbalık Sürecinde Yer Alan Kişiler

Zorba Bireyin Özellikleri

- Arkadaşlarının duygularını anlamada sıkıntı yaşar. Kendisine hakkında ne düşünüldüğü konusunda farkındalık düzeyi düşüktür.
- Çevresinde bulunan kişilerin davranışlarını tahrik edici olarak algılama eğilimi gösterir ve arkadaşları arasında sert görünme ihtiyacı duyar.
- Arkadaşları tarafından dışlanan zorbanın akran grupları da kendisi gibi saldırganlık ve zorbalık davranışı gösteren öğrencilerden oluşur.

Kurban (Mağdur)Bireyin Özellikleri

- Kendisine olan güveni düşük, okul bağları zayıf, istismara açık ve fiziksel sağlık problemi yaşama ihtimali yüksek kişilerdir.
- Depresif bir yapıya sahiptir ve arkadaşları tarafından yalnız bırakılır.
- Zorbaca davranışlara karşılık vermede yetersiz kalan kurbanlar, sosyal ve iletişim becerilerinde arkadaşlarından geride kalır.

Zorba-Kurban Bireyin Özellikleri

- Hem zorbalık yapan hem de zorbalığa maruz kalan bu kişiler, genellikle akranlarını kışkırtmaya ve tahrik etmeye yönelik eğilim gösterir. Dolayısıyla, zorbaca davranışlara fazlaca maruz kalır. Zorbalığa maruz kalınca da kendini savunmak için saldırganca bir tutum içerisine girer.
- Zorba-kurban olan öğrenci, evlerinde olumsuz ebeveyn tutumlarına maruz kalır. Ev ortamında mağdur olduğu için okulda kendinden daha güçsüz kişilere karşı zorbaca davranışlarda bulunabilmektedir.

İzleyici Bireyin Özellikleri

Seyirci zorba, akran zorbalığı olayları karşısında saldırganca davranışlardan çekinir. Zorbanın tacizleri için yeni hedef hâline gelmemek için ya da ne yapacağını bilmediği için yaşanan zorbalığa karşı sessiz kalan kişilerdir.

Akran Zorbalığının Ayırt Edici Özellikleri

Bir davranışın zorbalık olabilmesi için dört özellik gerekir.

- Kasıtlı olması ve zarar verme amaçlı olması
- Davranışların sürekli ve tekrarlı biçimde yapılması
- Zorbanın mağdurdan her zaman daha güçlü olması
- Maruz kalanın kendini savunamayacak olması

Akran ilişkilerindeki her olumsuzluğu zorbalık diye tanımlamamalıyız.

Akran Zorbalığı ve Türleri

Bir ya da daha fazla öğrencinin başka bir öğrenciye zarar vermek amacıyla bilinçli/kasıtlı bir biçimde baskı uygulayarak, olumsuz davranışlarda bulunmasına zorbalık denmektedir. Bu noktada söz konusu olumsuz davranış;

- Sözlü
- Fiziksel
- Duygusal
- Cinsel
- Siber zorbalık olarak ortaya çıkabilir.

Sözlü Zorbalık

Sözel zorbalık daha çok konuşarak gerçekleştirilen zorbalık türüdür.

Kişinin duygu durumunu önemli ölçüde etkileyen sözlü zorbalık, fiziksel zorbalıktan farklı olarak zorba ve mağdurun fiziksel bir temasının olmamasıdır.

Sözlü Zorbalık Örnekleri

- Küfür etme
- Hakaret etme
- Utandırma
- Küçük düşürme
- Alay etme (konuşma tarzı, giyim şekli vs.)
- Dalga geçme
- Lakap takma
- Aşağılayıcı bir biçimde gülme

Fiziksel Zorbalık

Şiddet uygulanması olarak ortaya çıkan fiziksel zorbalığın okullarda görünmesine sıkça rastlanmaktadır. Bu yüzden bu durum okulda görev yapan öğretmenler tarafından fark edilebilmektedir.

- Kulak çekme
- Saç çekme
- İtme
- Yumruk atma
- Bir alet ile saldırma
- Tekme atma
- Tokat atma
- Bedensel kötü şaka yapma
- Özel yerlerine dokunma
- Kendisine ait olmayan eşyalara zarar verme

Duygusal Zorbalık/ Toplumdan Dışlama

Çocuklar, arkadaşları, ailesi ve öğretmenleri ile iletişim kurma, kabul edilme çabası içindedirler. Bu durum gerçekleşmediğinde toplumsal dışlanma meydana gelir ve birey bu durumdan zarar görür. Bu yüzden toplumsal dışlama bir zorbalık türüdür.

Duygusal Zorbalık/ Toplumdan Dışlama

Duygusal zorbalık öğrenciyi gruptan ya da oyundan dışlamak, yalnızlaştırmak, görmezden gelmek, öğrenciyi sosyal statüsünden dolayı gruba almamak ve onunla dalga geçmektir. Öğrenci, sanki ortamda yokmuş gibi davranılarak onu iyice yalnız hissettirmek ve ondan faydalanmaya çalışmaktır. Kısaca, gruptan dışlayarak onu yalnızlaştırmaya çalışmak diyebiliriz.

Duygusal Zorbalık/ Toplumdan Dışlama

- Görmezlikten gelme
- Sırtını dönme
- Yok sayma
- Oyun ya da diğer etkinliklere almama
- Gruba almayarak yalnızlığa terk etme
- Gruptan atarak cezalandırma
- İftira atma
- Arkadaşlarını mağdura karşı kışkırtarak aralarının bozulmasına çalışma,
- İftira, dedikodu ve asılsız söylentiler ile mağduru zor duruma düşürme
- Yapmadığı şeylerle ilgili öğretmene şikâyet etme
- Mağdurun sırlarını başkalarına anlatılarak zor duruma düşürme gibi davranışlar.

Cinsel Zorbalık

Zorba tarafından mağdura cinsel temas çabası içeren ,fiziksel, sözlü ya da duygusal olarak uygulanan davranışlardır. Özellikle kız çocuklarına karşı, cinsel organına dokunma, sürekli takip etme, sözlü cinsel imalarda bulunma, cinsel ilişki içeren fıkra anlatma, şiir ve şarkı söyleme, dinletme, defterine aşk sözcükleri yazma, cinsel imalı mektup yazma, mesaj ve mail gönderme ya da resim, karikatür, fotoğraf gösterme, saçına veya vücuda dokunma gibi davranışlarla kendini göstermektedir.

Siber/Sanal Zorbalık

Siber zorbalık, bilgi ve iletişim teknolojisi araçları ile yapılan zorbalıktır. Siber zorbalık, “diğer kişilere zarar vermek amacıyla bir birey ya da grup tarafından elektronik posta, cep telefonu, çağrı cihazı, kısa mesaj servisi ve web siteleri gibi bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımını içeren; kasten, tekrarlayıcı bir şekilde ve düşmanca davranışları destekleyen davranışlar” şeklinde tanımlanmaktadır. Siber zorbalıklar da diğer zorbalık türleri kadar kişilere zarar vermektedir.

Siber/Sanal Zorbalık

- Kötüleyici ya da tehdit edici mesajların gönderilmesi, rahatsız etme durumunun açık bir biçimde yapılması
- Utandırıcı resimlerin gönderilmesi, kötü esprilerin yapılması, bir internet sitesinde kurban hakkında olumsuz saldırıların gerçekleştirilmesi
- Kurbanın internette bazı yerlere ulaşımının engellenmesi, bir oyuna, sohbet odasına ya da bir sosyal ağ grubuna girmesinin engellenmesi dışlama kapsamında değerlendirilebilir.